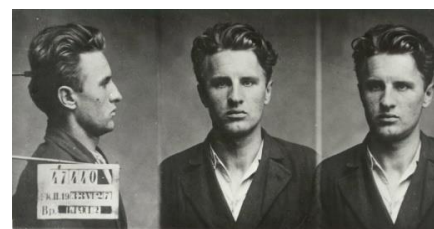

Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverője

Kádár János élet-és jellemrajza I.

1945. előtt

1931. szeptemberétől kezdve lett Kádár János a Kommunisták Magyarországi Pártjának (KMP) tagja. Letartóztatásakor megtört, **elárulta elvtársait. A harmincas években szoros kapcsolatot tartott fenn a kommunistákat üldöző politikai rendőrséggel.** A rendőrséggel fenntartott kapcsolata miatt pártja politikailag soha nem rehabilitálta.

Kádár János rendőrségi fotói
letartóztatott illegális kommunistaként
(1933)

1945–1956.

1945-ben bekerült a Magyar Kommunista Párt (MKP) összes vezető testületébe, 1946-ban főtítkárhelyettesessé avanszált: **keményen dolgozott a demokrácia, a többpártrendszer felszámolásán: aktív részese volt a Rákosi-féle totális kommunista diktatúra megteremtésének.**

Budapest helyettes rendőrfőkapitányaként már 1945-től részt vett az első koncepciós perek előkészítésében. **1949-ben házasodott össze Tamáska Máriával, aki akkor az ÁVH-nak a Posta Igazgatóságra kihelyezett levélfelbontó részlegén dolgozott, mint „kiértékelő”.**

1948-50 közt belügyminiszterként helyeselte az ÁVH különleges verőcsoportjának munkáját, s feladatát abban jelölte ki, hogy szükség esetén „ellássa a kulákok baját”, s megtörje a falusi ellenállást a hatalmi intézkedésekkel szemben. Felügyelte az egyházi iskolák államosítását kísérő kampányt. Az ÁVH vezetőjének a feletteseként szorgalmazta a kapcsolódó eljárásokat, a papok, diákvezetők ellen konstruált ügyeket.

Középen Kádár, mellette Rákosi Mátyás, a bal szélén Rajk László
egy kommunista pártgyűlésen

Kádár volt a Mindszenty József elleni kampány egyik irányítója: **ő felügyelte a bíboros elleni vádak összeállítását. Részt vett számos további koncepciós perben** - többek között a Magyar–Amerikai Olajipari Részvénytársaság elleni, a szociáldemokrata politikusok elleni perben vagy az úgynevezett *tábornok-perben*.

A háromfős Államvédelmi Bizottság tagjaként - **főszerepet vállalt a Rajk-per lebonyolításában.** Érdemi szerepet játszott egykori legjobb barátja, komája megtörésében: az ÁVH börtönében a megalázott rabot kihallgatásakor (Farkas Mihállyal együtt) Kádár **igyekezett - durva, kioktató, embertelen módon* - beismerő vallomásra bírni. Bár tudott Rajk ártatlanságáról, ő beszélt rá, hogy fogadja el a per „koncepcióját”, azaz vallja majd magát bűnösnek a tárgyaláson – cserébe megígérte, hogy bántatlan marad.**

Ezt követően **Rajk a bírósági tárgyaláson „őszinte beismerő” vallomást tett, ami alapján halálra ítélték, és kivégezték.**

(A “komaságról”: a kivégzett Rajk fia, ifj. Rajk László keresztapja maga Kádár János volt.) Kádár ugyan később hatalomra kerülve - 1956 után - mindent megtett, hogy a korábbi koncepciós perek iratait eltüntesse, de ez nem sikerült neki teljesen.

Rajk László a halálra ítéltése előtt
a Vasas Székházban zajló pere közben
(1949. június)

1951-ben elvtársai aztán őt tartóztatták le. Megfosztották valamennyi politikai tisztségétől, majd 1952-ben – szintén koholt vádak** alapján - **életfogytiglani fegyházra ítélték. Ügyének felülvizsgálata felmentéssel és szabadon bocsátással végződött.** 1954-re minden korábbi párttisztségét visszakarta, és **anyagi kárpótlást is kapott:** kártérítésként 67 069 forint készpénzt, egy háromszobás lakást, lakberendezési tárgyakat, 250 darab könyvet, valamint egy négyhetes üdülést. A pénz összegét később 163 ezer forintra egészítették ki. (A bérből és fizetésből élők átlagjövedelme 1950-ben havi 652 Ft volt.)

Kádár János élet-és jellemrajza II.

Az 1956-os forradalom alatt

1956. október 23-án a Rákosi-rendszer terrorjának ellenhatásaként Magyarországon kitört a forradalom.

Október 24-én este nyolc óra után a rádióban beolvasták Kádár beszédét, melyben **az eseményeket ellenforradalmi felkelésnek nevezte.**

Október 25-én a kommunista párt vezetője lett. Aznap délután 15 óra 30 perckor beszédet mondott a Kossuth Rádióban: **a kialakult helyzetet** súlyosan elítélte, ismét **ellenforradalomnak nevezve kimondta**, „**a népköztársaságunk államhatalma ellen irányuló fegyveres támadást minden lehetséges eszközzel vissza kell verni.**” (Pár órával a fenti Kádár-beszédet megelőzően került sor a forradalom időszakának legbestiálisabb - a köztudatba csak **véres csütörtökként** bevonult - sortűzése a Parlament előtti Kossuth téren. A fegyvertelen, békés tüntetőkre először a környező háztetőkön megbújt ÁVH-sok nyitottak géppuskákból sortűzet, amit szovjet tankágyúk és géppuskák folytattak. A vérengzés után több százan maradtak holtan a téren.)

Fenti kép: AVH-s géppuskatűz elől menekülők a Kossuth téren október 25-én

Alul: Az AVH és a szovjetek áldozatai hevernek szanaszét a Kossuth téren

Október 30-án Nagy Imre, miniszterelnök bizalmat szavazott számára: Kádár János a forradalom nyolcadik napján - államminiszterként - az új kormányba is bekerült.

November 1-én 22 óra előtt a Kossuth Rádióban hangzott el az a beszéde, melyben **a forradalmat „népünk dicsőséges felkelésének” nevezte.** Még e napon elhagyta Magyarországot, és a Szovjetunióba utazott.

November 2-án Moszkvában – még nem tudva, fogolyként vagy leendő vezetőként van-e jelen – **vállalta a felelősséget a semlegesség kimondásáért és a Varsói Szerződésből való kilépésért**, miközben – nyitva hagyva mozgásterét – úgy értékelte, Nagy Imre politikájában „vannak ellenforradalmi elemek is”. **A katonai rendcsinálást nem ajánlotta**, mondván: azzal a kommunista párt végképp elvesztené a hitelét a magyarság előtt. Ezután több kommunista ország állami és pártvezetői tárgyaltak vele a magyarországi helyzetről.

November 3-án érkezett vissza Jugoszláviából Moszkvába Hruscsov szovjet pártfőtitkár, aki (Tito, jugoszláv pártvezér tanácsára) Kádárt javasolta Magyarország új vezetőjének.

Kádár végighallgatta Hruscsov helyzetértékelését, mely szerint Magyarországon ellenforradalmi veszély van. Válaszában már úgy fogalmazott: „Igen, Önöknek igazuk van, ... az Önök segítsége kell ...” - amivel **saját részéről elfogadta a szovjet vezetés által már három napja eldöntött szovjet katonai beavatkozást.** Az ülésen ezután Hruscsov ismertette a leendő magyar kormány névsorát, majd Kádár **már arról beszélt, hogy Magyarországon „az ellenforradalmárokat kommunistákat gyilkolnak, Nagy Imre pedig fedezi őket.”**

November 4-én hajnalban Szolnokra repült: reggel 5 órakor – az ungvári rádióból közvetítve – a szolnoki rádió hullámhosszán **elhangzott a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt kormány megalakításának bejelentése.**

November 7-én Kádárt szovjet tankokkal hozták Budapestre. Egyenesen a szovjet katonák őrizte Parlament épületébe vitték, amelyet az első két hónapban el sem hagyott: az ott kialakított hálószobában aludt feleségével - szovjet „szakértőkkel” a szomszéd szobákban.

November 11-én rádióbeszédében „megfeledezve” saját korábbi szerepéről **kijelentette: „Az október 23-án megindult népmozgalom alapvető oka azokban a súlyos hibákban és bűnökben keresendő, amelyeket ... a Rákosi-klikk követett el az ország dolgozóinak kárára.”** A fentiekhez hozzátette: „Tudni kell azt is, hogy e káros cselekedetekkel és módszerekkel szemben fellépő tömegek felháborodása teljesen jogos volt.”

Nagy Imre és Kádár

Kádár János élet-és jellemrajza III.

1956–58.

Az '56-os forradalmat Kádár János ellenforradalomnak nevezte, és a következő években borzalmas megtorlást hajtott végre a résztvevőkkel szemben.

1956. november 21-én Kádár írásos **garanciát adott** ..., hogy Nagy Imrét és társait nem fogják felelősségre vonni: „Az ügy lezárása érdekében **a magyar kormány [...] ezúton írásban is megismétli a szóban több ízben tett kijelentését, hogy Nagy Imrével és csoportja tagjaival szemben múltbéli cselekedeteikért nem kíván megtorlást alkalmazni**, ... a jugoszláv nagykövetséget elhagyhatják, és szabadon távozhatnak saját lakásukra.”

November 22-én Nagy Imre és társai lemondtak a menedékjogukról és bízva a magyar kormány által tett bántatlansági ígéretben, elhagyták a jugoszláv követség épületét. A megszálló szovjet csapatok – megszegve a megállapodást – azonnal őrizetbe vették őket.

November 26-án rádióbeszédében Kádár **büntetlenséget ígért a tömegmegmozdulások résztvevőinek**, igaz, az „**ellenforradalmárok, ellenforradalmi uszítók**” felelősségre vonását is meghirdette.

Szavait sokan úgy értelmezték, hogy nem lesz megtorlás, **1956-57 fordulóján azonban többszáz békés tüntető esett áldozatul a kádári karhatalom sortüzeinek.** 1957 és 1961 között - '56'-os tetteik miatt - több mint kétszáz embert juttattak bitófára (maga Kádár 280 halálos ítéletről beszélt Mihail Gorbacsovnak 1985-ben), jeltelen sírokba temették az áldozatok egy részét, 21 ezer embert bebörtönöztek. (Összehasonlításképpen: az 1848-49-es szabadságharc után Haynau körülbelül 150 embert végeztetett ki, és 1-2 ezer ember kerülhetett börtönbe.) **10-20 ezer embert kilakoltattak, sokan az állásukat veszítették el** a forradalom után: pedagógusokat, vasutasokat, katonatiszteket bocsátottak el tömegesen.

Kádári karhatalmisták („pufajkások”) felvonulása Budapesten

Az országból mintegy 180-200 ezer ember menekült el a kilátástalanság miatt vagy a megtorlásoktól való félelmében.

Kádár Jánost személyes felelősség terhelte Nagy Imre, miniszterelnök és társai kivégzéséért.

1957. február 2-án salgótarjáni beszédében Nagy Imrét **ellenforradalmi felkelés szításával vádolta és árulónak nevezte: "Nagy Imre ... igenis szította a fegyveres támadást a Magyar Népköztársaság ellen, és védelmezte a forradalmi erők megmozdulása után is az ellenforradalom ügyét."**

1958-ban hozzájárult a Nagy Imre perhez.

1958. március 24-én az angol kommunistákkal tárgyalva **elszólta magát: "ha nem néznénk a világkommunizmus érdekeit, Nagy Imre bandája már rég a föld alatt lenne".**

Az 1958. május 9. és 12. között Budapestre látogató lengyel vezetőknek **azt ígérte, „ha per lesz, abban halálos ítélet nem várható."**

1958. május végén, **június elején** mintegy 70 tanút hallgattak ki negyedórás váltással. Ekkor a vádlottakat már vitaminnal etették, és napi háromszor mehettek sétálni a börtönudvaron, hogy a perről készült filmen - amit a Kádár melletti propaganda szolgálatában terveztek bevetni - jól mutassanak ...

Kádár Nagy Imre kivégzését még akkor is szükségesnek ítélte, amikor ahhoz a szovjet vezetés már nem ragaszkodott. A fellebbezés lehetősége nélküli **halálos ítéletet**, majd Nagy Imrének és társainak **1958. június 16-i kivégzését** Kádár tudomásul vette. A holttesteket először a börtön udvarán kátránypapírba drótozva földelték el, később az éj leple alatt titokban kihantolták, és a rákoskeresztúri Új köztemető főbejáratától legtávolabb eső 301-es parcellába arccal lefelé, jeltelen sírba temették.

Kádár János élet-és jellemrajza IV.

1958-1989.

Egészen 1989-ig, a szocialista rendszer összeomlásáig Kádár János volt Magyarország első számú vezetője – végig ő maradt a róla elnevezett rendszer emblematikus figurája.

A kádári politikát alapvetően két cél vezérelte: az egyik az őt hatalomra juttató Szovjetunió külpolitikai irányzatának feltétel nélküli, szolgai elfogadása.

1968-ban a szomszédos Csehszlovákiában a közvélemény követelései nyomán meg kívánták reformálni a szocialista államot: lazítottak volna az egypártrendszer szigorán, szabad választásokat ígértek, és a kommunista párton kívüli erőket is megpróbálták bevonni a közéletbe. Kezdeti eltűnni a cenzúra szellemi nyomása, a gazdaságban nyugati mintájú reformokat vezettek be. Brezsnyev szovjet pártfőtitkár attól tartott, hogy a „prágai tavasz” az 1956-os magyarországi eseményekhez hasonló következménnyel jár majd. A Szovjetunió kérésére – Kádár jóváhagyásával – Magyarország csapatai (a Szovjetunió, Bulgária, Lengyelország és az NDK hadseregeivel együtt) bevonultak Csehszlovákiába. Az „emberarcú szocializmus” rövid időszaka – többek közt kádári „segítséggel” - véget ért: a reformokat eltörölték, és a „normalizáció” jelszavával megkezdődött egy újabb keményvonalas rendszer kiépítése.

Ugyanakkor a szomszédos országokban élő magyaroktól Kádár elfordult, nehéz sorsuk miatt nem emelte fel a szavát: a magukra hagyott nemzettársaink üldözése (különösen a Causescu-féle Romániában) mindennapossá vált.

Kádár és Brezsnyev, szovjet pártvezető egy közös vadászaton

Kádár - Brezsnyev találkozó

A másik kádári cél az volt, hogy egy bizonyos jólét biztosításáért cserébe a magyar nép befogja a száját, elfogadja a fennálló politikai helyzetet („aki nincs ellenünk, az velünk van”). Kísérletet tett egy „új gazdasági mechanizmus”, egy nyugatosabb kommunista rendszer bevezetésére, amely azonban hamar kudarcba fulladt. Kádár számára a stabil életszínvonal volt legitimitásának az alapja, ezért a nehézségek jelentkezésekor az állam veszteségeit a Nemzetközi Valutaalaptól és nyugati magánbankoktól nyakra-főre felvett kölcsönökből finanszírozta. Ez a politika vezetett oda, hogy Magyarország az 1989-es rendszerváltást hatalmas adósságállománnyal érte meg.

1989. április 12-én 77 esztendő volt, és igen beteg, amikor szinte megszökött a kórházból: váratlanul megjelent MSZMP KB zárt ülésén, és elmondta – az eleinte titokban tartott - beszédét **“az utolsó szó jogán”**. Csaknem egy órán keresztül vitte a szót, sokszor értelmetlennek tűnő, zavaros módon, máskor olyan halkán, hogy alig hallották. Mélyre temetett titkokról beszélt: moszkvai tárgyalásairól, Nagy Imre elítéléséről, majd kivégzéséről. „Mert ha arról van szó, hogy nem történelmileg nézem, akkor én is nyugodtan azt mondanám, hogy **ha én harminc év távlatából nézem, akkor én mindenkit sajnálom** – mondta többek között.

Bocsánatot viszont soha, senkitől nem kért.

1989. július 6-án, éppen azon a napon hunyt el, amelyen Nagy Imrét és '56-os társait rehabilitálták - amikor rendszere szimbolikusan is összeomlott.